

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana

Uradništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za izvenstanje 80 Din. Člani pmo. UJU plačujejo list v članarino. Oglas po ceniku in dogovoru, davok posebno. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Beseda o zadnjem imenovanju učiteljstva.

Vsako večje premeščenje učiteljstva je v tesni zvezi z razvojem in napredkom šole. Zakaj premeščenje ne zadene samo učiteljski, ampak pred vsem vzgojo in pouk naše mladine, tangira pa tudi izvenšolsko prosvetno delo, v kolikor se v njem udejstvuje učiteljstvo.

Naša stanovska organizacija je že od nekdaj zastopala poleg interesov učiteljstva tudi interese šole kot take ter je vedno in povsod podpirala njen razvoj. Prosvetna uprava sama se je lahko že nešteto uveljavila, da ji je naša stanovska organizacija v izdatno pomoč pri njenem stremeljenju za izboljšanje našega šolstva. Zato je umevno, da ne moremo iti v svojem stanovskem glasilu preko dejstev, ki ovirajo na eni strani mirni razvoj pouka in vzgoje, na drugi pa jemljejo velikemu delu učiteljstva veselje do intenzivnega dela v šoli in izven nje, in ker ne ostanejo neopazene tudi v narodu.

Zato je torej ne samo v interesu učiteljstva, ampak pred vsem v interesu šolstva in prosvete, da povemo ob vsaki priliki odkrito svoje mnenje in pokažemo na morebitne neprijetnosti, ki so nastale gotovo nehot. Morda je še dana možnost, da se vsaj nekatere zadeve popravijo; na drugi strani pa so enkrat storjene napake glasen memento, da se jim drugič izognemo.

Zadnja imenovanja učiteljstva v Dravski banovini so rodila poleg nekaterih prijetnih presenečenj tudi celo vrsto trpkih razočaranj pred vsem v učiteljskih, a tudi v izvenučiteljskih vrstah.

Imenovanja so izvršena časovno neprikladno. Izvršila so se med šolskim letom in kakor vse kaže bodo sledila tudi premeščenja med šolskim letom. Ako pomislimo, da je sedaj izvršenih ca. 250 imenovanj in bode tem sledilo morda še 50 do 100, da se zamislijo nastale vrzeli po prvih imenovanjih, potem lahko računamo, da je s temi imenovanji prizadetih blizu 300 šol in jih bode seveda prav toliko prizadetih tudi z dejanskim premeščenjem. To je pa tretjina vseh šol v naši banovini. Na tolikih šolah bode torej izdatno prizadet in oviran naravni in mirni razvoj vzgoje in pouka. V zakonu o narodnih šolah je v tem oziru rečeno, da se pred vsem večje premeščitve izvedejo o počitnicah (§ 97. do 99.) in edino na ta način bi odpadla izmenjava učiteljstva — vsaj v večjem obsegu — med šolskim letom. V naši banovini so se izvršila imenovanja šele koncem oktobra in je menda sploh zadnja.

Vsekakor ni samo v interesu učiteljstva, temveč je predvsem v interesu šolstva samega, da se ne bodo imenovanja tako dolgo zavelkla in da se ne bodo vršila premeščenja v sredi šolskega dela ter, za selitev, v najslabšem letnem času. Ako dosežemo, da se bodo v bodoče izvršila vsaj glavna imenovanja in premeščenja v počitnicah, in da se bo v tem pogledu striktno izvajal zakon, kar je glavno: ne bomo motili mirnega razvoja vzgoje in pouka. In s tem bode ustrezno ljudstvu, šoli in učiteljstvu.

Ne samo, da so imenovanja izvršena časovno neprikladno ter bodo imela zle posledice pri pouku in vzgoji mladine brez ozira na učiteljstvo in ljudstvo ter prosvetno delo izven šole, naj omenimo nekatere slučaje.

Mnogi slučaji so namreč taki, da so naravnost v ostrem nasprotju z intencijami,

ki se ponovno naglašajo. Brez vsakega dvoma je, da teh napak ni storila prosvetna uprava, ker ima vendar dovolj vpogleda in pregleda v krajevne razmere in prilike. Teh napak tudi ni povzročilo ministrstvo vsaj ne vedé in hoté. Saj to ni v interesu šolstva, ne učiteljstva, pa tudi ne ljudstva in najmanj v intencijah sedanje vlade, ki kaže resno stremeljenje po pravičnosti, objektivnosti in upoštevanja potreb in želj naroda. Torej so vplivali na imenovanja, da so se izvršila v mnogih slučajih tako neprimerno drugi faktorji.

Kako je prišlo do tega, to je zadeva, ki jo je treba razčistiti. Zakon o narodnih šolah je tudi glede premeščenja dovolj jasev (§§ 100. in 101.). Ta dva paragrafa pa nista bila upoštevana vedno in povsod, kar je seveda vzburilo v mnogih nevoljo. Kako naj bi se ne premeščalo zlasti ne v naših obmejnih krajih, kažejo dovolj slučajji: Puconci, Pertoča, St. Jurij v Prekmurju, Šalovec in drugi. S takimi premeščanji ni pomagano ne šoli, ne učiteljstvu in tudi ne ljudstvu, ampak je vsem trem le v kvar.

Mnogi zvrčajo krivdo, da je prišlo do tako kričečih slučajev na SKJ. Znani pa so nam slučajji, katere pripisuje učiteljska, šolska in tudi druga nepoučena javnost na rovaš SKJ, dasi so ti slučajji prav tako v škodo SKJ, kakor so v škodo šoli in učiteljstvu. Prav poučljiv je n. pr. slučaj Studenci pri Mariboru. Iz deške šole, ki je imela vso dobo od prvrtara zaradi posebnih prilik le možko učno osebje, so premeščeni trije učitelji. Na njihovo mesto pa pridejo tri učiteljice. In vendar ni nobeden izmed teh treh prošil za premeštitve in tudi ni bilo proti nobenemu

kakega disciplinskega povoda zato. In dva izmed teh sta bila ob enem dobra sokolska delavca, katerih bode krajevno društvo SKJ težko pogrešalo. Tako premeščenje je SKJ in njegovemu delu naravnost v škodo. Imamo pa še druge primere, da premeščanji ni zahteval SKJ in vendar jih pripisujejo ravno njemu.

Kar se pa tiče vpliva SKJ pri učiteljskih premeščanjih, o tem bo treba posebno razpravljati. Zadeva namreč ni tako enostavna, kakor je videti na prvi pogled.

Eno pa lahko pribijemo danes, in to je: da nosijo krivdo na tem, ker so se imenovanja tako zavelkla v prvi vrsti vsi oni, ki so preko banske uprave neprestano intervenirali v Beogradu ter se posluževali vseh mogočih pravnih sredstev, da dosežejo izpremembo predlogov v svoj prilog; krivdo na tem, da je danes na nekaterih šolah na podlagi novih imenovanj učiteljstvo nadštevilo, a da na drugih šolah primanjkuje učiteljstva, nosijo v prvi vrsti oni, ki niso vložili niti prošnje, a so po neslužbeni poti dosegli svoje imenovanje; vsi ti nosijo krivdo tudi na tem, če obširne nadštevilstvu učiteljstvu ne bodo hoteli priznati stanarine in kuriva ter bo v tem pogledu nastal zopet nered in nepotrebno razburjenje.

Dolžnost vseh okrajnih učiteljskih društev je, da se v tem pravcu bavijo na svojih zborovanjih ter najdejo sredstva, kako bomo lahko razčistili to zadevo najprej v lastnih vrstah, da bomo potem, ko dosežemo, da se bo vsak korektno in po pravi poti potezal za kako mesto, lahko pokazali na napake, ki bi se napravile od druge strani.

Vprašanje naših šolskih stavb in šolske higijene.

Nova doba je prinesla tudi novo šolo. Reforma šolstva, posebno osnovnega, je na dnevnem redu. Dandanašnji reformatorji postavljajo osnovno šolo na praktično podlago — na podlago zahteve življenja samega. V šolo se je uvedla marsikatera dobra stvar; a tudi senčna ni izostala.

Napredek šole pokazuje, da bo bodočnost dobila za življenje dobro izučen, mogoče tudi vzgojen naraščaj. Ali bo pa ta naraščaj tudi zdrav, je veliko vprašanje.

Res, da je reorganizacija šole prinesla šolski mladini tudi v pogledu higijene marsikatero dobro. Vzemi samo ustanovitve poliklinik in »Podmladka rdečega križa«, pa lahko ugotovimo precejšen plus. A vse to je dalek premalo če vzamemo v poštev slabe zdravstvene razmere v naši državi. Zato stojim na stališču, naj se izvede temeljita reforma šol. higijene, nato šele v skladu z isto reforma šole same. Veljaj pa pravilo: »Prvo zdravje in vzgoja šolske mladine, nato šele snov, ki naj se priuč.«

Osnovna šola naj služi svojemu pravemu namenu. Ona naj ne izučuje mladine, kot ima to nalog srednja šola; naj pa tudi ne ustvarja rokodelcev. Vzgoji naj ter pripravi mladino za resnično in zdravo življenje.

Treba pa je, da se prične z delom pri koronini. Kaj pomagajo vsi higijenski predpisi in vsa izvajanja v istem smislu, če se je pri večini šolskih poslopij grešilo že v prvih početkih. Smelo lahko trdim — da je izmed približno 900 šol, zgradb v Dravski banovini razmeroma malo poslopij, ki odgovarjajo vsaj delno vsem potrebam moderne higijene. Gotovo kot beli dan pa je, da bi to uro mo-

rali zapreti najmanj 100 šol, ki so radi slabih higijenskih razmer nerabne.

Moj namen bodi, da opišem šolo, ki jo zahteva današnja doba z ozirom na higijenske prilike.

1. Stavbišče za šolsko poslopje. — Kje in kako šolstavbišče naj se izbere za šolsko poslopje, je natančno določeno v predpisih za zidavo šolskih poslopij. Radi tega ne bom opisoval prostora, ker je to itak znana in premleta snov. Znano je pa tudi, da se pri izbiri prostora postopa dovolj skrbno ter da tu običajno igrajo vlogo finančni, gospodarski, politični, verski ter drugi momenti. Higijenski občirni pa se puščajo popolnoma v nemar.

2. Načrt in zidava šolskega poslopja. — Običajno so naše osnovne šole stavbe, ki že po zunanosti odbijajo. To so četverovogelata kasarniška poslopja, iz katerih gleda stari birokratizem. Vse na teh tako zvanih bivših modernih šolah zbuja v človeku čut nesvobode. Ako stopiš v tako poslopje, te obda neka čudna tesnoba; kakor mora pada težina take stavbe v dušo. Spominjam se še dobro dneva, ko me je oče prvič vzel s seboj v šolo. Tako s strahom sem prestopil prag šole in tako tesno mi je bilo v srcu! — Vse tako tuje okoli mene in ta dušiči šolski duh, ki so ga bile polne stopnice, polni hodniki, polne sobe. Takrat si nisem vedel tolmačiti čemu ta tesnoba v meni, danes pa dobro vem od kod je izhajala.

Moderne šole naj bi dobila popolnoma drugo lice. Stala naj bi v sredini velikega vrta. Stavbeni sistem naj bi bil paviljonski. Vsak razred enota za seboj; lična hišica, ki bi na zunaj kot na znotraj odgovarjala snovi

in delu delokroga posameznih šolskih let. K vsakemu razredu bi spadal kos vrta za praktične vežbe. Vrt naj bi se uporabljal v svrhu poučevanja kmetijstva in naravoslovja ter ro. kotovnega pouka. Tu naj bi otroci gojili razne domače živali, seveda vsak razred v svojem delokrogu. Šolske sobe naj bi bile kvadratne tako, da nimajo otroci prevlelike razdalje do šolske table. Najmanjša kubična mera za značilni prostor enega učenca naj bi znašala 45 m³. Ventilacije naj bi bile tako urejene, da bi se sobe trikrat avtomatično prezračile v eni uri. Pod sobe naj bi bil parket. Omare vse vzdane v steni. Stene gladke ter pobarvane in dekorirane primerno starostni dobi učencev. Seveda bi se bilo treba izogibati kričečih barv. Klopi naj bi bile urejene po do sedaj najbolj priporočljivem Rettig-ovem sistemu. Kurjava naj bi bila centralna ali pa peč tako urejene, da bi se kurile zunaj sobe. Dnevna luč naj bi prihajala od vrha. V slučaju potrebe umetne razsvetljave naj bi se uporabljala indirektna razsvetljava z električnimi žarnicami, ki razsvetljujejo direktno samo bele stene, katerih refleksna svetloba razsvetljuje šolsko sobo. Razsvetljava mora biti tako močna, da se s pravnim očesom vidi diamantna pisava na polmetra daljave. Razredi naj bi bili med seboj vezani s hodnikom, katerega pod bi bil krit z gumijem. Pri glavnem vhodu v šolo naj bi bile za posamezne razrede urejene garderobe, v katerih bi učenci odložili vrhno obleko ter čevlje. Vsak otrok naj bi imel posebno mehko obuvalo, katero bi smel nositi samo v šoli. Hodnik, ki bi vezal posamezne razrede med seboj, bi spajal razrede s centralno stavbo, ki bi stala v sredini stavbe razredov v notranjem vrta ali bi pa vezala obe krili stavbe razredov. V podzemlju stavbe razredov bi bila nameščena stranišča in kopalnice. V centralni stavbi pa risalnica, delavnica za rok. pouk, kabineti za učila, zbornica, soba za solnčenje, ki bi ob enem bila tudi zimsko igrišče. Soba za solnčenje bi bila nekaka steklena terasa, v kateri naj bi se gojile pozimi cvetlice in kjer bi mladina tudi v zimskih mesecih gojila gimnastične vežbe ter izpostavljala telo blagodejnim solničnim žarkom. Pod sobe bi bil pesek, v sredini pa po možnosti vodomet. Telovadnice-mučilnice z raznim mučilnim orodjem naj bi zginile iz moderne šole. Telovadni pouk naj bi se prenesel v naravo, v sport. Vsa telovadba pa naj bi bila pod strogim zdravniškim nadzorstvom in naj bi se gojila kolikor mogoče individualno. V centralno stavbo bi spadala tudi šolska poliklinika, dvorana za prirejanje šolskih iger, slavnosti in kinopredstav. (V naši državi ima tako dvorano II. beogradska gimnazija), knjižnica in šol. kuhinja.

Stanovanja šol. upravitelja, učiteljev in šol. sluge naj bi bila nameščena v posebni stavbi v bližini, izven šolskega poslopja.

Opisal sem idealen načrt šolskega poslopja, ki mogoče izgleda preveč fantastičen. Sem mnenja, da v edino dobro higijensko urejeni šolski stavbi more učitelj vzgojiti mladino, da bo v vsem svojem življenju živel v snagi ter si na ta način obdržal zdravje, ki je največji vir blagostanja. Otroci, ki se bo v šoli naučil negovati telo in ga obdržati zdravega, bo isto delal vse svoje življenje. Otroci, kateremu bodo v šoli nudene vse moderne higijenske naprave, ne bo nikoli več zanemarjal samega sebe.

Težko pa je govoriti o zdravju in o higijeni dece v šolah, katerih šolska poslopja so v slabem higijenskem stanju. Slabo zdrav-

Šolarske in učiteljske knjižnice izpopolnimo le z naročili potom Uč. gosp. poslovalnice.

LISTEK.

† Franc Štefančič.

Pričakoval sem, da Ti bo, dragi prijatelj, kdo izmed množičnih tovaršev v Ribnici ali bližnji okolici napisal nekaj vrstic v spomin; toda pričakoval sem mesec dni zastoj. Zato naj Ti postavim jaz skromen spomenik, ki si ga gotovo zaslužil s svojim več kot 30letnim vestnim delovanjem.

Franc Štefančič se je rodil l. 1868. v Šmarju pod Ljubljano. Obiskoval je nekaj razredov gimnazije ter učiteljske v Ljubljani, kjer je napravil zrelostni izpit leta 1890. Služboval je kot učitelj v Črnomlju in v Ribnici, kot nadučitelj v Velikih Laščah in na posled kot nadučitelj, oziroma šolski upravitelj v Ribnici, kjer je bil pred dvema letoma stalno upokojen. 9. oktobra 1930. je dokončal svoje življenje.

Štefančič je bil pravi učitelj; učitelj iz ljubezni do mladine. Vedel je, da ni dovolj, na natrpa mlade glave le s suhoparnimi pravili, s praznimi imeni in z opisi, ki naj jih znajo učenci zdrdrati na pamet; ves njegov pouk je bil praktično usmerjen, prirojen iz življenja za življenje. Veselje in in pravi užitek je bilo prisostvovati njegovemu pouku, kjer je ves razred z zanimanjem

sodeloval in ga ni bilo zaspanca ali nepazljivca med njegovimi učenci. Ko je bil zadnja leta zaradi zadostnega števila razredov oproščen pouka, je bil to zanj pač zaslužen odih; velika škoda pa je bila za mladino, ki je s tem izgubila vzornega učitelja.

Štefančič je bil iskren tovariš svojimi tovarišem in tovarišicam ter natančen in obenem ljubezniv voditelj mlajšim močem, ki so službovale na njegovi šoli. Bil je dolgo vrsto let tudi zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu v Kočevju, kjer je vedno možato in neustrašeno zastopal koristi učiteljstva svojega okraja. Posebno vneto je vsikdar branil in zagovarjal nesrečnika, ki je zašel po nesreči ali po lastni krivdi v disciplinarno preiskavo.

Štefančič je bil dober soprog svoji družici, ki si jo je izbral v Črnomlju, ter skrben oče svoji hčerki-vedinki. V besedah »naš stari«, kakor ga je navadno nazivala njegova blaga soproga, ni bilo nič zaničevalnega ali poniževalnega, ampak iz njih je zvenelo pravo prijateljstvo in soglasje, iskrena ljubezen, ki vlada le med dobrimi zakonci.

Štefančič je bil tudi spoštovan družabnik; v vsaki družbi je bil priljubljen in čisljan. Tudi tarokisti so ga radi dobili v svojo sredo, ker je bil dober igralec. Pošten tarok mu je bil v zabavo, a strasten igralec ni bil nikdar. Mnogo bolj kakor igra je ljubil izprehod v prsto naravo; najrajši je hodil po

smrekovih gozdih ter vdihaval njih zdravilni vonj. Mimogrede pa je nabiral gozdne sadeže: gobe, jagode, lešnike, ki jih je z velikim notranjih zadovoljstvom donášal domov.

Ko bi ne ležal pred menoj Tvoj mrtvaški list, ne bi mogel skoro verjeti, da si moral umreti Ti, dragi prijatelj, ki si bil tako natančen v jedi in pijači, ki si bolj ljubil skodelico mlečne kave za malico kakor kozarec vina, ki si se ob prostem času toliko in tako rad gibal v svežem zraku. Zgodila se je pač volja Tistega, ki Ti je dal življenje in Ti je že ob rojstvu določil njega konec. Njegovi neomajni volji se mgramo vsi ukloniti. Upamo pa trdno, da si ob prihodu pred nebeškega sodnika zaslišal: »Pridi zvesti hlapec; ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil!«

Spoštovani gospe-vdovi in gospodični hčerki pa najiskreneje sožalje!

Josip Novak, višji šolski nadzornik v pok.

Slovenski tovariši na tečaju za defektne otroke.

V času, ko začne odpadati listje in se selijo lastavke, smo se tudi mi odpeljali proti jugu. Nekaj jih je vstopilo v Ljubljani, drugi pa na Zidanem mostu. Znešeni smo bili iz

vseh vetrov, iz Gorenjske, Notranjske, Belokrajine, Štajerske in celo iz Medžimurja in Prekmurja in večina smo se videli šele prvič, pa vendar smo si bili takoj domači, kakor bi živeli skupaj že od otroških let. Združili so nas isti žvklarski cilji, iste težave, ki nas čakajo, za katere bomo najlaže premagali v medsebojnem iskrenem prijateljstvu in vzajemnosti. Sedaj smo že skoro mesec dni skupaj in vendar smo še vsi, kot ena družina, kjer bijejo vsa srca, kot eno, tako, da se nam bratski tovariši ne morejo načuditi, kako morajo biti tako složni. Pa to ni nič čudnega, to nam je dano, tako smo rojeni, mi pa si štejemo v čast in smo ponosni na svojo skupnost in na svoje matere.

Skoro vso pot smo peli. Kdo bi nam zamerial, če sopotniki zaradi nas niso mogli dramati in spati? Saj edino, kar nas najbolj šega spremlja povsod po svetu in nas do zadnjega ne zapusti, to je naša vesela pesem. Nekdo mi je nekoč razlagal: »... Trije Slovenci — en kvartet...« No, nas je bilo dvakrat več, zato smo pa tudi dvakrat bolj za peli. Res, bili smo razpoloženi, saj nismo mislili in tudi nismo marali misliti, da nas v Beogradu čaka trdo študentovsko življenje.

Ko smo prišli na cilj, smo si morali posiskati stanovanje — čisto sami. Vsi skupaj smo hodili okrog ter ga iskali drug drugemu. Ves teden smo stikali po gladkih ulicah in po »Kaldermie«, dokler se nismo pogolagala

Pošljite naročnino za 2. številko „NAŠEGA RODA“ do 20. t. m.

stveno urejene šole najbolj spodkopujejo zdravje v narodu. Otrok dobi že v najnežnejši mladosti v sebe klice bolezni, ki se pozneje razpasejo in ga ugonobijo.

Pot do izboljšanja zdravstvenih razmer v narodu vodi skozi šolo. Ta pravec se bo moral uvaževati. Navada, da se ravno na šolski do šolskih poslopij preveč šteti, se bo morala odpraviti. Šola mora biti centrala prosvetnega življenja, s katerim je v neposredni zvezi šolska in ljudska higijena. Le na ta način bomo odpravili velikanski tribut življenju, ki jih vsako leto ugonobijo razne ljudske bolezni, n. pr. jetika itd. J. Janežič.

Splošne vesti.

— Društvo učiteljic, javlja, da se bo vršila seja v nedeljo dne 16. t. m. ob 9. uri v sobi odsekov, Učiteljska tiskarna, 1. stop.

— Zastopniki pov. UJU Ljubljana v avdienci pri g. predsedniku vlade, generalu Petru Živkoviču. V ponedeljek 10. novembra t. l. je bilo tudi zastopstvo pov. UJU pri g. ministrskem predsedniku, ki mu je izročilo sledečo izjavo: »Gospod predsednik: Zastopniki Udruženja jugoslovenskega učiteljstva — poverjeništvu Ljubljana Vas, gospod predsednik, kot predstavnik kraljevske vlade v imenu 33 sreskih učiteljskih društev Dravske banovine iskreno pozdravljamo. — Prosimo Vas, gospod ministrski predsednik, da izvolite tolažiti Njegovu Veličanstvu kralju Aleksandru I. najglobljo vdanost celokupnega učiteljstva Dravske banovine. — Učiteljstvo poverjeništvu UJU v Ljubljani je že v davni preteklosti videlo svoj najvišji ideal v ujedinenju Jugoslovenov ter se je tudi v tem pravcu udeleževalo. Leta 1920. je z osnovanjem Udruženja jugoslovenskega učiteljstva manifestiralo za edinstvo naroda in države; leta 1926. pa je pokrenilo v svojem okrožju široko akcijo, da se je združilo v tem udruženju vse učiteljstvo brez razlike političnega in verskega naziranja. — Zato je s tem večjim zadoščenjem in veliko radostjo pozdravilo manifest Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra I. z dne 6. januarja 1929., in modri ukrep z dne 3. oktobra 1929. V tem vidi izpolnitev svojih idealov. — Kraljevska vlada naj bo uverjena da hoče biti učiteljstvo Dravske banovine v vsakem pogledu močna opora pri vsakem stremeljenju za okrepitev države in naše edinstvene domovine. Zato tudi veruje, da mu bo kraljevska vlada, kateri gospod predsednik načelujete, dala vse možnosti, da bo to učiteljstvo lahko brez skrbi posvetilo vse svoje sile uresničenju intencij kraljevske vlade z dne 4. julija 1930. — Ob tej priliki nam je čast predložiti Vam, gospod ministrski predsednik, tudi najnujnejše želje učiteljstva. — Zastopniki pov. UJU so izročili g. predsedniku vlade spomenico o materialnih zadevah učiteljstva in spomenico, ki so jo izročili absolventi višje pedagoške šole pov. UJU.

— Iz izvršnega odbora UJU. — Poverjeništvom, društvom in članom UJU. Predsedništvom izvršnega odbora UJU je oddalo g. prosvetnemu ministru spomenico, ki jo je sestavil širši glavni odbor na svoji seji dne 19. in 20. oktobra t. l. V spomenici so poudarjene želje in zahteve učiteljstva z ozirom na gmotno stran.

K temu obvestilu daje izvršni odbor še naslednja pojasnila:

1. Izvršni odbor stoji na stališču, ki je mogoče in izvedljivo, zato je tudi tokrat zahteval, da se učiteljstvo z ozirom na gmotno prejemke izenači z ostalim uradništvom enake šolske predizobrazbe in kategorije. V tem pogledu se ni nikoli popuščalo in tudi v tej spomenici se ni zahtevalo več, ker bi to postavilo stan izven solidarnosti z ostalim uradništvom in bi to oslabilo vse izgleda na uspeh.

2. V prepričanju, da ima pravico in da je potrebno zahtevati tudi možnost, da doseže gotove pogoje in tudi izboljšanja za gotovo število učiteljstva preko maksimuma odrejenega za uradništvo II. kategorije, in da se s tem ustvari možnost, da bi tudi učitelji napredovali višje, je zahteval širši odbor, da

se upraviteljem osnovnih šol prizna gotovo izboljšanje, ki bi obstajalo v nekoliko hitrejšem napredovanju in možnosti, da napredujejo za en razred višje. Poleg teh zahtev je pripomba, da se naj predpiše pravilnik za dosego upraviteljskih položajev.

3. Za učiteljstvo meščanskih šol, šol za defektno deca in učiteljstvo vadnic se zahteva z zakonskimi predpisi višja izobrazba nego za učiteljstvo narodnih šol (čl. 1. in 3. kralj. uredbe o višji pedagoški šoli z dne 30. avgusta 1920. § 180. zakona o narodnih šolah in § 58. zakona o učiteljskih). Po sedanjem uradniškem zakonu je imelo to učiteljstvo pravico do 10% povišanja rednih prejemkov po čl. 7. tega zakona. Kakor smo izvedeli ne bo novi zakon priznaval za take slučaje povečane plače, ampak bo odredil za one položaje, za katere se zahteva posebna kvalifikacija, hitrejšo napredovanje. Po tem principu predvideva tudi spomenica UJU za ona mesta za katera se zahteva posebna izobrazba, da učiteljstvo s temi kvalifikacijami in na teh mestih hitreje napreduje, nego učiteljstvo narodnih šol s kvalifikacijo za II. kategorijo.

4. Isti slučaj je s šolskimi nadzorniki in pomožnimi referenti, katerih mesta so ustanovljena z zakonom o narodnih šolah (§§ 116., 118., 176. in 178.), zato se zanje zahteva isto kot za učiteljstvo pod 3.

Ker je smatral izvršni odbor ta pojasnila za potrebna, prosil, da se jih vzame na znanje z uverjenjem, da so predstavniki učiteljstva vršili tudi v tem slučaju svojo dolžnost napram stanu in jo bodo tudi nadalje vršili, dokler bodo na teh mestih — enako častnih in važnih, kot odgovornih.

Ta je istočasno tudi odgovor na neka vprašanja, ki so jih prejeli posamezni člani izvršnega odbora o tej zadevi.

Potrebno je še povedati da je spomenica izraz polne soglasnosti vseh članov širšega glavnega odbora, ki so sodelovali pri nje sestavi in ki so iz vseh poverjeništev.

Naš pravi domači izdelek!

— Upraviteljska doklada. Opazke na to zadnji dopis v 13. številki z dne 23. oktobra »Učit. Tovariš«: 1. Če je na šoli 12 razredov, mora upravitelj prevzeti še sam en razred in na šoli je z njim vred 12 učiteljskih moči. — Ako pa se otvori nov razred, je bil vsaj do zadnjega časa upravitelj oproščen pouka in na šolo sta morali priti še 2 učni moči, da je bilo vseh skupaj potem 14. Upravitelj je prej delal v primeri z zadnjim slučajem, če je imel samo najnižje, zanj dovoljeno število učnih ur — to je 12 na teden — vsaj še za polovico tega, kar bi naredila druga učna moč z njegovo spretnostjo in vnetostjo pri pouku. Torej je zaslužil zato tudi še vsaj polovico svoje plače več (kar naj bi bila njegova doklada) nego potem. 2. Res je, da je več upraviteljskega dela, čim več je razredov na šoli. Toda v glavnem mora upravljati tudi upravitelj na enorazrednici vse tiste posle in rešiti vse tiste dopise za šolske oblasti, kakor oni na šoli s 15 do 20 razredi. Vrhu tega pa mora na enorazrednici poučevati dnevno 5 do 6 ur, kar da s pripravami na pouk, popravami zvezkov in raznimi

Nihče se ne boji, da bi mu bil izmaknjen, ali da bi iz neprevidnosti izgubil in iz nepremišljenosti zapravil kak dinarček. Z isto plačo, kot jo imamo po vaseh, živeti v Beogradu, to pač ni težko. Zraven pa še nismo na jasnem, kdo nam bo plačal 150 Din stanarine. Domače občine nam jih ne bodo, tu pa tudi ne, ker smo še vedno nastavljeni na svojih starih mestih. Ali si upa kdo trditi, da se nam ne godi zelo dobro? Denarja imamo, saj imamo visoke plače brez stanarine, povrhu pa nas bogati sorodniki kar obširavajo s stotaki, kot n. pr. našega kolega, ki mu je stara teta priložila v pismu 50 Din, a je dobil le prazno pismo. Pa brez zamere, mislim sem omeniti le, da naj naše stare tete nikar ne pošiljajo denarja v pismih, ker se nam zelo dobro godi in prav res ne razumem, zakaj sta dva Slovenca vložila prošnjo za odpust iz tečaja.

Kakor pa se nam zelo dobro godi, se mi — žaljuoč ostali vseeno ne bomo prevzeli. Odločili smo se, da žrtvujemo svojo mladost in svoje življenjske sile defektnim otrokom. Zato hočemo ostati zvesti svoji začrtani poti, v korist človeške družbe. Ne za nas, za druge naj bo posvečeno vse naše delo! Ko pa bomo premagali vse težave, ki jih imamo na tečaju, bomo šli z ljubeznijo, polno ljubezni in požrtvovanja, v svoj bodoči — samaritanški poklic. — zič.

pisarjami za razred skupaj najmanj 7 do 8 ur dnevnega dela, od katerih izda pa marsikatera ura pouka z ozirom na utrudljivost dela za 2 pisarjski uri. Recimo, da bi izdalo to za 9 do 10 ur dnevnega dela v pisarni. — Potem ga pa čakajo še vsi upraviteljski posli. — Mislim, da upraviteljem na šolah s 15 do 20 razredi navadno zadostuje 7 do 8 ur dnevnega dela za dotično šolo? 3. Gotovo pa imajo ti več dela nego oni, ki upravljajo šole le s 13 razredi in so oproščeni pouka v lastnem razredu. Zato bi tem nasproti tudi morali imeti za svoje večje delo sorazmerno za nekaj odstotkov svoje plače večje prejemke — zopet kot doklado. 4. Komur prejemki ne bi zadostovali, ta bi moral pač iskati postranskih zaslužkov, ali skušati dobiti službeno mesto z upraviteljsko doklado, oziroma z večjo. — N. R.

OBLACILNICA ZA SLOVENIJO

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7

priporočila voje bogato zalogo manufakturne blaga prvovrstnih čeških, nemških in angleških tovarn. Državni nameštenci dobe bogo tudi na obroke proti predložitvi legitimacijskega lističa.

— Kje dobite primerno gradivo za šolske slavnosti ob državnih praznikih? Mnogi naši tovariši(ice) brskajo po raznih knjigah ter iščejo gradivo za šolske slavnosti povodom državnih praznikov 1. in 17. decembra. Ni lahko najti takega gradiva; saj se je že mnogo premlelo tekom desetih let. Agilni tovariši(ice) pa bi radi kaj novega kar bi učinkovalo na deca in odrastle. A kje ga dobiti? — Prav mnogo za take dni primernih deklaracij (pa tudi druge snovi) nudijo kolektarčji Kraljevič-Marko, ki jih je izdala družba sv. Cirila in Metoda, in sicer že osem letnikov. Zlasti pesmice Anice Černejeve so tako ljubko priproste in učinkovite, da ganejo mladino in odrastle do solz, ako so prav podane, o čemer sem se že večkrat prepričal. Jaz dobim v teh kolektarčkih največ primerne snovi. Obrnite se na CMD ali pa na knjigarno Učit. tiskarne, ki vam jih pošljeta, če imata še kaj zaloge od prejšnjih letnikov. Kolektarček stane samo 6 Din.

— Kritika dela organov in oblasti. Listi so svoječasno objavili: »Predsednik ministrskega sveta, general Peter Živkovič je dobil z raznih strani poročila, da se v tisku ne sme kritizirati delovanje javnih organov državne, banovinske in občinske oblasti. Pooblaščenim smo objaviti: Z nobenim zakonom in tudi po tiskovnem zakonu ni prepovedana objektivna kritika dela in ponašanja organov oblasti marveč je vsakomur svobodno, da lahko potom tiska svobodno kritizira in opozarja na nepravilnosti vsakega organa oblasti, seveda pod osebno odgovornostjo za resničnost svojih navedb. Gospod ministrski predsednik je izdal potrebna navodila za pravilno uporabo in izvajanje tiskovnega zakona.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA MIKLOŠIČEVA CESTA 14/II.

En gros. En detail. Izdelava in prodaja damske in moške konfekcije. Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno.

— Narodne pravljice iz Prekmurja v češčini. Kakor je znano je izdal Učiteljski dom v Mariboru Prekmurske narodne pravljice, ki so izšle doslej v dveh zvezkih. Prvi zvezek je že skoro docela pošel. Zanimivo je, da je v Brnu izhajajoči mladinski list »Anděl Strážný« začel prinašati prevode teh pravljic. Oktoberska številka namreč priložuje prevod pravljice »Slepi bratec«. Obljubljeni so pa še nadaljnji prevodi. »Anděl Strážný« izhaja že 50. leto. — Tovariši glejte, da dobijte mladina te pravljice v roki! Saj pravljice so poseben mladinski svet ki za njo tudi v sedanjih razmerah ni izgubil na aktualnosti.

PLETENINE

LASTNEGA IZDELKA najceneje in najsolidneje kupite v močni trgovini

F. M. ROZMAN LJUBLJANA, ŽIDOVSKA ULICA ŠT. 7

— Za Učiteljski dom v Mariboru so darovali: Udeleženci pogreba pok. Joška Goloba, šolskega upravitelja v Vuzenici, zbrani v gostilni Mravljak znesek 600 Din v spomin priljubljenega pokojnika. Znesek je zbrala tovarišica Grmovškova iz Mute. — Na zadnjem sestanku upokojenega učiteljstva v Mariboru pa je deloma povodom istega dogodka, deloma pa povodom poroke tovariša Š. V. zbral tov. Loparnik 161 Din. Posnemajmo!

POZIV.

Pri poverjeništvu UJU Ljubljana se je sestel odsek, ki snuje samostojno podporno društvo »Samopomoč za otroke učiteljskih družin«. Do zdaj je pretresala dva načrta, ki jih je objavil »Učit. Tovariš« v 43. in 44. številki iz leta 1929/30. Namen novega podporna društva bo nakazovati staršem (plačnikom) denarne podpore ob otrokovi smrti, ob polnoletnosti pa pomagati otroku samemu

z odpravnino (doto). Članski prispevek, ki bo določen za smrtni slučaj, oziroma doživeti je ali pa bo v naprej določen kot mesečni prispevek, bo nizek, v vseh slučajih pa tolik, da bo lahko vsak oče (mati) vpisal vse svoje otroke v društvo. Članska doba bo trajala od 4. do spolnjenega 21. leta. Od zavednosti učiteljskih družin je zavisno če bo to društvo dobro uspevalo, to je »da bo pri nizkih prispevkih nakazovalo visoke denarne podpore«.

Tovariši, tovarišice, ki imate otroke v tej starosti, lahko zelo olajšate delo temu odseku, če mu sporočite, koliko otrok bi bili pripravljeni vpisati v novo podporno društvo. Prijava je neobvezna, služila bo odseku le v toliko da bo za prvi čas znal računati s priliknim članskim stanjem. Prijave naj navedejo samo število otrok (brez imen) skupno za vse učiteljske otroke ene šole. N. pr. na dopisnici: Iz šole N. se bo prijavilo 15 učiteljskih otrok.

Odsek se sestaja vsak teden k delu. Zato vljudno prosil, pošljite takoj neobvezne prijave na poverjeništvu UJU Ljubljana, Frančiškanska ulica 6.

Spominjajmo se ob vsaki priliki učiteljskih domov v Ljubljani in v Mariboru!

Obrambni vestnik.

»KAJ PRAVITE?«

»Slovenec« ima v svojem listu rubriko »Kaj pravite?«, kakor je »Učiteljski Tovariš« svoječasno pričelval rubriko »Kaj se godi?«, tkzv. črna deska, ki je bila najbolj napoti in trn v peti gospodi iz Slovenčevih vrst.

Posebne sreče pa gospoda nima s tem svojim koticom, čeprav si v njem najbolj »privoščijo« učiteljstvo in šolo ter je postal ta kotic prav za prav le odkladišče za vse malkontente, ki bi se radi obregnili ob učiteljstvo in šolstvo, da v njem odlagajo svoje duhovne produkte.

Da ima slabe informatorje in sodruznike dokazuje svoječasni dopis pod »Kaj pravite?«, ko je list hotel dati moralne nauke »pedagogom« glede nekega nadzorniškega vprašanja podtikajoč istim najnižje instinkte od denuncijantstva navzgor. Nasedel je pa pri tem onim in jih branil, ki so se faktično posluževali denunciacij.

Se drastičneje dejstvo, da naseda »Slovenec« s svojim »Kaj pravite?« prav nezrelim in neresnim informatorjem, je slučaj beograjske razstave UJU, ko je našel kamen spodtike v domnevi, da na razstavi ni bilo slike Antona Martina Slomška kar je bila groba laž, ki jo je list sam pozneje na intervencijo pov. UJU popravil. Kakšne izraze je vse tedaj uporabil list proti učiteljstvu in UJU in vendar se je izkazalo, da je vse zraslo le v glavi prenapetega nezrelega ki za lase privleče svoje senzacije iz učiteljskih vrst za »Kaj pravite?«

Tretji slučaj popolne neinformiranosti in bolnega iskanja za senzacionalnimi kritikami kaže »Kaj pravite?« v 253. številki »Slovenca« od 5. novembra 1930., ki se spušča v kritiko učiteljskih organizacij, v kateri pravi dobesedno sledeče:

»Bilo je nekeje takole:

Učiteljstvo, organizirano v eni svojih organizacij, je imelo zborovanje. Zato je bil za tiste, ki so se udeležili zborovanja, prost dan. Niso se pa vsi učitelji udeležili tega zborovanja, ker niso vsi člani tiste organizacije. Ti drugi imajo namreč zopet svojo učiteljsko organizacijo. Naneslo je tedaj tako, da je ena šola imela ta dan pouk, druga pa prosto, da so nekateri razredi morali v šolo, drugi pa so ostali doma.

Prost dan je za šolarje senzacija, za druge, ki pa morajo v šolo, pa razočaranje. Tako je bilo in tako bo. Taki smo bili v tistih letih tudi mi čeprav danes mislimo, da smo bili boljši.

Senzacijo in razočaranje šolar nese do mov. Za starše to sicer ni senzacija in ne razočaranje, pač pa začudenje. Micka iz petega razreda sedi v šoli, Francka iz 3. je doma Jožek z deške sedi v šoli. Zakaj to? se vprašujejo starši. Pa ugotove: Aha, ta učitelj noče k tej organizaciji, ker je onega mišljenja, ona učiteljca pa je pri organizaciji, ker je tega mišljenja. In zato imajo otroci v smislu mišljenja svojega učiteljstva prosto ali pa šolo, senzacijo ali razočaranje, starši pa začudenje, zakaj je tako.

In se staršem zdi, da bi taka mešanica prav lahko izostala. Starši namreč, ki se niso nikjer učili pedagogike, čisto dobro vedo, da njihovih otroci resno pretresajo vzroke takih senzacij ali razočaranj ter delijo učiteljstvo v dve smeri. In ti starši prav tako vedo da po tem in takim šolarskem premišljevanju trpi ena stran in ž njo tisto učiteljstvo, ki je na tisti strani. Da to ni pedagoško in zdravo, ve celo ongi Joža, ki pase koze na planini. Zato bi bilo želeto, da bi to vedeli tudi tisti, ki vzgajajo naše otroke. Če drugod tako poudarjajo enotnost šole, poudarite jo še tukaj, ko je najlažje. Pa domenite se, da boste zborovali vsi en dan in da bodo vsi otroci imeli na en dan prosto! Sicer pa, kakor se Vam zdi bolje — »po potrebi službe«, če Vam ta izraz bolj imponira!

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.